



Kestävän kehityksen toimikunnan kokous

Aika KE 28.9.2022 klo 10.30–12.00

Paikka Nh. Meritulli (Sosiaali- ja terveysministeriö, Meritullinkatu 8, Helsinki)

Aihe Kansallisen kestävän kehityksen strategian edistämisen seuraavat askeleet

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10.38.

2 Pääsihteeristön uutiset

Pääsihteeri Eeva Furman ja apulaispääsihteeri Taru Savolainen esittäytyivät ja käytiin läpi järjestäytymiseen ja toimintaan liittyviä ajankohtaisia uutisia. Pääsihteeri toi esille, että toimikunnan jäsenten työssä strategian toimeenpanemiseksi tulisi kiinnittää huomiota sekä omaan viiteryhmään, edustamaansa yhteiskunnan osaan (hallinto, liike-elämä, kansalaisyhteiskunta) sekä muutosalueiden toimijoihin aktivoitakseen suunnittelua, päätöksentekoa ja konkreettista toimintaa strategian tavoitteen suuntaan. Hän nosti keskusteluun myös mahdollisuuden kytkeä valtioneuvostossa keskustelussa oleva vuosittainen kestävyysarviointi strategian toimeenpanon osaksi muutosalueita alustana käyttäen. Näistä aiheista toivottiin keskustelua alustusten jälkeen.

3 Strategian edistämisen seuraavat askeleet

Taru Savolainen esitteli toimikunnalle lähetetyn kyselyn tuloksia. Tulosten perusteella toimikunnan työltä toivotaan konkreettisen yhteistyön tukea, tiivistä koordinaatiota ja vuorovaikutusta sekä riittäviä resursseja asioiden yhteiseen edistämiseen. Aamukahvilaisuuksia toivottiin.

Micke Larsson, Ahvenanmaan kestävän kehityksen verkoston pääsihteeri, esitteli Ahvenanmaan kestävän kehityksen työtä kommenttipuheenvuorossaan. Larsson esitteli Ahvenanmaan kestävän kehityksen strategiaa, joka on laadittu vuonna 2016. On tärkeää, että strategiassa on selkeästi asetetut tavoitteet ja että niistä puhutaan selkeästi, jotta viesti on ymmärrettävä kaikille. Strategian johtava teema on, että kaikkien tulee voida kukoistaa ja strategia kulkeekin läpileikkaavasti koko yhteiskunnan läpi. Rauha ja hyvinvointi ovat selkeitä tavoitteita strategiassa. Strategian alatavoitteita ovat luottamus ja osallisuus. Talouden merkitystä ei saa myöskään unohtaa, mutta sen tulee toimia planetaaristen rajojen puitteissa ja hyvinvointia tukien.

Ahvenanmaan kestävän kehityksen toiminnassa on tullut esille, että tarvitaan eri sektoreiden (yksityinen, julkinen, kansalaisyhteiskunta, järjestöt, ym.) yhteistoimintaa, jotta

muutoksia voidaan saavuttaa koko yhteiskunnan tasolla. Ahvenanmaan strategian toimeenpanoa johtaakin elin, jossa kolme puheenjohtajaa edustavat yhteiskunnan eri toimintoja: hallintoa, liike-elämään ja kansalaisyhteiskuntaa.

Muutosvoiman tulee nousta yhteiskunnan sisältä. Myös kansalaisia on pyritty osallistamaan temaattiseen keskusteluun ja nostamaan esille esim. kyselytutkimusten kautta esille nousseita asioita. Ahvenanmaalla strategiaa toimeenpannaan yhteistyöverkoston kautta, jossa on edustettuina eri alojen ja elinkeinoelämän tahot.

Suomen kestävä kehityksen työssä Ahvenanmaalla on huomioitu kestävä kehityksen strategia – se on vaikuttava ja luo uudenlaista maailmankuvaa. Myös Suomen pitkäjänteinen työ kestävyiden teemoissa on huomion arvoista.

Nuorten Agenda2030-ryhmän puheenjohtaja Paula Pättikangas piti nuorten ryhmän puheenvuoron. Olisi tärkeää luoda sellainen tulevaisuus, jossa kaikkien on hyvä olla. Kyky kuvitella parempaa, kestävä tulevaisuutta on keskeinen muutosvoima. Huomattava epäkohta on se, että luottamustehtävissä olevat nuoret tekevät kestävä kehityksen työtä tehdään usein vapaaehtoisesti, ilman vastiketta ja muiden töiden ja opintojen ohessa.

Kestävyyspaneelin kommenttipuheenvuoron piti Katriina Siivonen. Puheenvuorossa nostettiin esille kolme erilaista teoriaa harhoista, jotka kestävyyspaneeli on esitellyt kesäkuussa ilmestyneessä julkaisussaan *Myönteinen tulevaisuus Suomelle. Uudenlainen myönteinen kestävä Suomen tulevaisuuskuva on tutkitusti tarpeen*. Kestävä kehityksen työssä on tärkeää pyrkiä saavuttamaan luontoa kunnioittava toimintatapa ja uudenlaiset hyvinvoinnin mittaamisen mittarit yhteiskunnassa. Jotta etenemme kohti onnistunutta kestävyysmurrosta, on tärkeää kasvattaa uudenlaista sivistystä, joka vaikuttaa kaikilla yhteiskunnan tahoilla ja tasoilla.

Alustusten jälkeen käytiin toimikunnan keskustelu. Strategian muutosalueet nähtiin mahdollisena runkona tulevalle hallitusohjelmalle ja että työ kokonaiskestävyyden tiimoilta jatkuu yli hallituskauden. Pidettiin tärkeänä myös kansainvälistä yhteistyötä kestävä kehityksen edistämisestä ja etenkin Pohjoismaisen yhteistyön tärkeyttä ei voida väheksyä uudessa geopoliittisessa tilanteessa.

Keskustelussa nousi useaan otteeseen esille, että ylisukupolvisuuden huomioinnin tärkeys ja mahdollisuuksien luonti nuorten osallistamiselle Tuotiin esille, että nuorten edellytyksiä osallistua kestävä kehityksen työhön esim. rahallisina korvauksina tulee harmita. Meidän täytyy myös pyrkiä eroon vanhoista siiloutuneista toimintamalleista sekä sitouttaa ja osallistaa yhteiskuntaa uudella tavalla. On pohdittava, ketkä eivät tällä hetkellä työhön osallistu ja miettiä, miten suomalainen yhteiskunta saadaan kokonaisvaltaisemmin mukaan luomaan kulttuurista murrosta.

Keskustelua käytiin sekä nuorten edustajan että kestävyyspaneelin edustajan esiin nostamasta tulevaisuustaidoista ja kuvitteellisuuden vahvistamisesta ja ehdotettiin aiheesta työpajatyöskentelyä ja yhteistyötä tieteen ja kulttuurin edustajien kanssa.

Nostettiin esiin, että kuntien ja maakuntien kannalta strategian implementoinnissa on tärkeää tavoitteiden tarkka määrittäminen, jotta tekemistä pystytään resursoimaan oikein. Kaupunkien tulee pyrkiä kehittämään toimintaympäristöjään, jotta ne pystyvät kohtaamaan erilaisia kriisejä entistä paremmin ja pärjäämään globaaleissa haasteissa.

Hyvinvointitalousajattelu olisi hyvä saada näkymään hyvinvointialueiden strategioissa ja implementoitua toimintaan. Kaupunkien vetovoiman kilpailuvalttina ovat toimivat terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut. Heikompien osallistumismahdollisuudet on muistettava, kukaan ei saa jäädä jälkeen (Leave no one behind/LNOB) yhteiskunnan kestävässä kehityksessä. Lapsiperheköyhyys on lisääntynyt viime vuosien kriisien myötä. Köyhyyden ehkäisemiseksi tulee työskennellä entistä tehokkaammin kaikilla muutosalueilla. Tässä yhteiskunnan resilienssin ja ihmisten toivon säilymisen välinen pohdinta on erityisen tärkeää.

Kokonaiskestävyyden tarkastelu hallituskausien välillä on tärkeää, koska muuten emme pysty tekemään muutoksia riittävällä tasolla. Yhden hallituskauden aikainen työ on silti tärkeää ja se voi terävöittää sen hetkistä suuntaa, johon olemme menossa. Tarvitaan pitkäjänteistä tulevaisuuteen katsovaa työtä, jotta uudenlaiset toimintatavat voidaan omaksua. Energiakriisi ja voimakas vihreä siirtymä voidaan nähdä myös mahdollisuuksina saavuttaa hyötyä kestävyysmurroksen etenemisessä, kun onnistumme aktiivisissa toimissamme kestävästä energiajärjestelmän rakentamisesta sekä hyvinvointiajattelun ja vihreän siirtymän yhteen tuomisessa.

Sitoumus 2050-työkalua pidettiin tärkeänä kestävyystyössä ja toivottiin sen päivittämistä strategian mukaiseksi. Työkalua voisi muokata ja edelleen tarjota suurienkin toimijoiden ja sijoittajien käyttöön ja näin tehostaa Agenda2030:n implementointia. Esille nousi myös, että työkalu on jokaiselle toimijalle (yksityinen tai julkinen organisaatio) mahdollinen tapa olla mukana kestävästä kehityksestä tällöin tämän hetkiselä toiminnallaan. Tämä tarkoittaa sitä, että sitoumuksen tekemiseksi ei tarvitse käynnistää välttämättä uutta toimintaa.

Kiinnostavaa olisi toimikunnan strategian kuuden muutosalueen tarkastelu tutkimusmenetelmin. Millaisia tutkimus- ja innovaatiotuloksia voidaan saada aikaan muutosalueiden kautta ja miten toimikunnan työtä voidaan linkittää TKI-toimintaan sekä hyödyntää parlamentaarisen TKI-työryhmän työn tuloksia. Tässä tärkeää on ylivaalikautisuus.

Poliittisesti vaikuttavaa toimintaa on ollut kestävästä kehityksestä toimikunnan ja kehityspoliittisen toimikunnan pääsihteeristöjen tapaamiset poliittisten puolueiden kanssa 2022 aikana. Toimikuntien yhteistyön kautta on alkanut jo näkyä ajattelun muutosta jalanjäljen pienentämisen ajattelusta kädenjäljen suurentamisen suutaan.

Toivottiin yhteisiä työpajoja kestävästä kehityksestä toimikunnan toimintaan. Koordinointi ja riittävät resurssit ovat tärkeitä onnistuneen toiminnan edellytyksiä. Toivottiin keskustelua talousdiskurssista kestävyysnäkökulmasta. Myös ajattelun muutosta tarvitaan siinä, että kestävyys ajattelu tapahtuukin yhteiskunnasta hallintoon päin eikä toisinpäin.

Eeva Furman kertoi lopuksi johtopäätöksiä keskustelusta ja pääsihteeristön työn etenemisestä seuraavaan kokoukseen saakka. Todettiin, että työhön tarvitaan konkretiaa ja tulemmekin toimimaan myös enemmän paikallisella tasolla eri puolilla Suomea. Pääsihteeristö järjestää kestävästä kehityksestä strategian kolme muutosalueisiin keskittyvää työpajaa marraskuussa 2022, joista raportoidaan ja keskustellaan 30.11 pidettävässä kokouksessa. Toivon sanoma ja myönteisen tulevaisuuden ajattelu tulevat korostumaan viestinnässä. Yhteistyö tutkijoiden kanssa jatkuu. Sitoumus2050-työkalua tullaan uudistamaan ja huomioidaan kokouksessa nostetut positiiviset viestit työkalusta. Kestävyysarvioinnin suunnittelua sen kytkemiseksi toimikunnan työhön jatketaan. Toivotetaan kaikki tervetulleiksi aktiivisesti mukaan kestävästä kehityksestä työhön myös jatkossa. Seuraavassa kokouksessa (30.11.2022) käsitellään työpajoista saatuja viestejä ja suunnitellaan kestävästä kehityksestä toimikunnan juhluvuotta vuonna 2023.

4 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12.00.